

Uzun Savaşlar Döneminde Osmanlı Kalelerinde Cebeciler

Turgay Koçak

16. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren Osmanlı ordusu ciddi bir dönüşüm sürecine girdi. 1578 yılındaki Safevi savaşlarıyla başlayan ve 1593'te patlak veren Habsburg savaşlarıyla devam eden bu süreçte Osmanlı ordusunun klasik yapısında çok önemli değişiklikler meydana geldi. Sarıca sekban/levant adında reayadan insanların ateşli silah kullanan savaşçılar olarak orduya dahil olmaları, paşa maiyetindeki kimselerin askeri kadrolara geçirilmeleri bu dönemki savaşçı ihtiyacıyla doğru orantılıydı. Bunun yanı sıra Osmanlı Devleti ordudaki muharip olmayan unsurlardan da faydalanarak savaşçı ihtiyacını gidermeye çalıştı. Bu noktada ateşli silahları kullanmaya en mahir grup olarak, bu silahların imal, bakım-onarımı gerçekleştiren cebeciler ön plana çıkmış olmalıdır. Sefer zamanlarının dışında serhad boylarındaki kalelerde nevbetçi olarak görev yapan cebeciler sayıları belli bir rakamı geçmeyecek ve kaledeki cebehane faaliyetlerini yürütmeye yetecek şekilde görevlendirilmekteydi. Ancak özellikle 1578-1590 Safevi Savaşı'nda doğudaki kalelerde ve 1593-1606 Habsburg Savaşı'nda Macaristan serhaddindeki kalelerde cebecilerin sayılarının kritik derecede arttığı görülmektedir. Bu bildiride serhad boylarında mevcut kalelerde cebecilerin sayılarının artışının arkasındaki sebepler, hangi bölge ve kalelerde görevlendirildikleri, görev tanımlarının değişmesi ve bunların ne şekilde temin edildikleri gibi sorulara dönemin arşiv kaynakları ve kronikleri çerçevesinde cevap aranacaktır.